

**UCHWAŁA NR XL/788/2021
RADY MIASTA KIELCE**

z dnia 11 lutego 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Kieleckiego Programu Senioralnego na lata 2018-2022.
Aktualizacja. „Seniorzy aktywni dla Kielc – Kielce przyjazne Seniorom”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.¹⁾) oraz art. 17 ust. 2 pkt. 4, art. 19 pkt 16, art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.²⁾) uchwała się, co następuje:

§ 1.

Wprowadza się *Kielecki Program Senioralny na lata 2018-2022. Aktualizacja. „Seniorzy aktywni dla Kielc – Kielce przyjazne Seniorom”*, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Traci moc uchwała nr LVI/1262/2018 Rady Miasta Kielce z dnia 17 maja 2018 r. w sprawie przyjęcia *Kieleckiego Programu Senioralnego na lata 2018-2020. „Seniorzy aktywni dla Kielc – Kielce przyjazne Seniorom”*.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kielce.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

Przewodniczący Rady
Miasta Kielce

Kamil Suchański

¹⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2020 r. poz. 1378.

²⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2020 r. poz. 2369.

Miasto Kielce

Załącznik do uchwały nr XL/788/2021
Rady Miasta Kielce
z dnia 11 lutego 2021 r.

Kielecki Program Senioralny na lata 2018-2022

Aktualizacja

„Seniorzy aktywni dla Kielc - Kielce przyjazne Seniorom”

Kielce, styczeń 2021 r.

Spis treści

Wstęp	3
1. Sytuacja osób starszych w Kielcach	4
1.1. Stan ludności i demografia	4
1.2. Seniorzy w pomocy społecznej	6
1.3. Elementy diagnozy sytuacji Seniorów	11
2. Działania na rzecz Seniorów realizowane w Mieście Kielce	12
2.1. Wsparcie społeczne	12
2.2. Profilaktyka i ochrona zdrowia	15
2.3. Aktywność społeczna, edukacyjna i kulturalna.....	17
3. Analiza SWOT sytemu wsparcia osób starszych	22
4. Misja i cele Kieleckiego Programu Senioralnego	24
4.1. Cel 1. „Profilaktyka i ochrona zdrowia”	24
4.2. Cel 2. „Zwiększenie aktywności kulturalnej, edukacyjnej i społecznej osób starszych”	25
4.3. Cel 3. „Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób starszych”	26
4.4. Cel 4. „Wzrost świadomości osób starszych na temat bezpieczeństwa”	27
5. Finansowanie, monitorowanie realizacji i ewaluacja Programu	28

Wstęp

W Polsce od lat obserwuje się proces zmian w strukturze demograficznej ludności, którego efektem jest wzrastająca liczba osób w wieku senioralnym¹. Na powyższe zmiany wpływ ma niski wskaźnik dzietności oraz wydłużanie się przeciętnego trwania życia ludzkiego. Starzenie się społeczeństwa stanowi wyzwanie dla samorządów w zakresie planowania i realizacji polityki społecznej na rzecz osób starszych. Jednym z jej głównych kierunków powinna być aktywizacja Seniorów, która pozwoli na utrzymanie samodzielności życiowej, integrację ze społecznością lokalną oraz zachowanie dobrej kondycji psychicznej i fizycznej.

Miasto Kielce od lat podejmuje działania na rzecz poprawy jakości życia Seniorów tworząc system wsparcia, który uwzględnia potrzeby zarówno osób samodzielnych, potrzebujących czasowej opieki, jak również zależnych od pomocy innych.

Niniejszy dokument jest aktualizacją Kieleckiego Programu Senioralnego na lata 2018-2022 przyjętego Uchwałą Nr LVI/1262/2018 Rady Miasta Kielce z dnia 17 maja 2018 roku podyktowaną potrzebami zgłoszonymi przez środowisko Seniorów. Aktualizacja porządkuje również treści, w tym dane statystyczne, zawarte w cytowanym dokumencie.

Zaktualizowany Program składa się z 5 rozdziałów. W rozdziale 1. *Sytuacja osób starszych w Kielcach* przedstawiono sytuację demograficzną Kielc oraz liczbowy udział osób 60+ w systemie pomocy społecznej. Rozdział 2. *Działania na rzecz Seniorów realizowane w Mieście Kielce* prezentuje zasoby instytucjonalne i organizacyjne jakimi dysponuje Miasto, tworząc kompleksowy system wsparcia Seniorów. *Analiza SWOT systemu wsparcia osób starszych* zawarta została w rozdziale 3. Rozdział 4. określa *Misję i cele Kieleckiego Programu Senioralnego*, wskazuje działania odpowiadające oczekiwaniom kieleckich Seniorów w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia, aktywności kulturalnej, edukacyjnej i społecznej, organizacji przestrzeni publicznej i bezpieczeństwa. Rozdział 5. wskazuje sposób *Finansowania, monitorowania realizacji Programu* oraz jego ewaluacji.

¹ Za osobę starszą, zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2015 roku o osobach starszych (Dz. U. 2015.1705), uznaje się osobę, która ukończyła 60. rok życia.

1. Sytuacja osób starszych w Kielcach

1.1. Stan ludności i demografia

Kielce są miastem na prawach powiatu, z liczbą mieszkańców wynoszącą 194 852 (stan na 31.XII.2019 roku), z czego 53% stanowią kobiety (103 581 osób), 47% mężczyźni (91 271 osób). W latach 2010-2019 liczba mieszkańców zmalała o 4,06%. Średni wiek mieszkańców w 2019 roku wynosił 44,2 lat i był nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców Polski. Prognozowana liczba osób zamieszkująca Kielce w 2050 roku wynosić będzie 137 871, z czego 73 270 stanowić będą kobiety, 64 601 mężczyźni. Natomiast na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają będzie około 325 osób w wieku poprodukcyjnym.

Kielce mają ujemny przyrost naturalny wynoszący -497. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,55 na 1000 mieszkańców Kielc. W 2019 roku urodziło się 1 681 dzieci, w tym 48,4% dziewczynek i 51,6% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,77 i jest większy od średniej dla województwa świętokrzyskiego, ale znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2019 roku 57,7% mieszkańców Kielc było w wieku produkcyjnym, 15,9% w wieku przedprodukcyjnym, a 26,4% mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Z danych Banku Danych Lokalnych wynika, że w 2019 roku kielczanie w wieku 60 lat i więcej stanowili 30% (57 852 osoby) ogólnej liczby ludności w Kielcach.

Najliczniejszą grupę wiekową wśród seniorów w 2019 roku stanowiły osoby w przedziale wiekowym 60 – 69 lat, których było 29 679, w tym 16 991 kobiet i 12 688 mężczyzn, następnie seniorzy w wieku 70 – 79 lat, których było 17 943 (10 758 kobiet, 7 185 mężczyzn). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 80 lat i więcej – 10 235 (6 807 kobiet, 3 423 mężczyzn). Adresaci miejskiej polityki senioralnej to grupa wewnątrznie zróżnicowana. Tworzą ją bowiem mężczyźni wciąż aktywni zawodowo w wieku przedemerytalnym (do 64 r.ż.), z drugiej osoby o znacznie ograniczonej samodzielności w wieku 85 lat i więcej. Struktura populacji seniorów wskazuje, że ważnym zjawiskiem jest feminizacja starości.

Tabela 1. przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców Kielc w poszczególnych kategoriach po 60 r.ż. w stosunku do wszystkich osób w wieku 60+ z podziałem na płeć. W tabeli 2. uwzględniono również odsetek ludności w poszczególnych przedziałach wiekowych w stosunku do ogółu ludności miasta.

Dane zawarte w poniższych tabelach potwierdzają przewagę kobiet w strukturze mieszkańców Kielc po 60.

Tabela 1. Liczba osób po 60 r.ż. według wieku i płci (stan na 31.XII.2019 r.)

Ludność w wieku	Kobiety		Mężczyźni		Razem
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba
60-64	8 400	8,11	6 494	7,12	14 894
65-69	8 591	8,29	6 194	6,79	1 485
70-74	6 799	6,56	4 704	5,15	11 503
75-79	3 959	3,82	2 481	2,72	6 440
80-84	3 627	3,50	1 930	2,11	5 557
85 i więcej	3 180	3,07	1 493	1,64	4 673
Ogółem w Kielcach	103 581	33,36	91 271	25,52	194 852

Źródło: Bank Danych Lokalnych – GUS Kielce

Tabela 2. Liczba osób 60+ z podziałem na płeć w poszczególnych przedziałach wiekowych w stosunku do wszystkich osób w wieku 60+ w Kielcach (stan na 31.XII.2019 r.)

Ludność w wieku	Kobiety		Mężczyźni		Razem
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba
60-64	8 400	24,31	6 494	27,88	14 894
65-69	8 591	24,86	6 194	26,59	14 785
70-74	6 799	19,68	4 704	20,19	11 503
75-79	3 959	11,46	2 481	10,65	6 440
80-84	3 627	10,50	1 930	8,28	5 557
85 i więcej	3 180	9,20	1 493	6,41	4 673
Ogółem w Kielcach	34 556	100,00	23 296	100,00	57 852

Źródło: Bank Danych Lokalnych – GUS Kielce

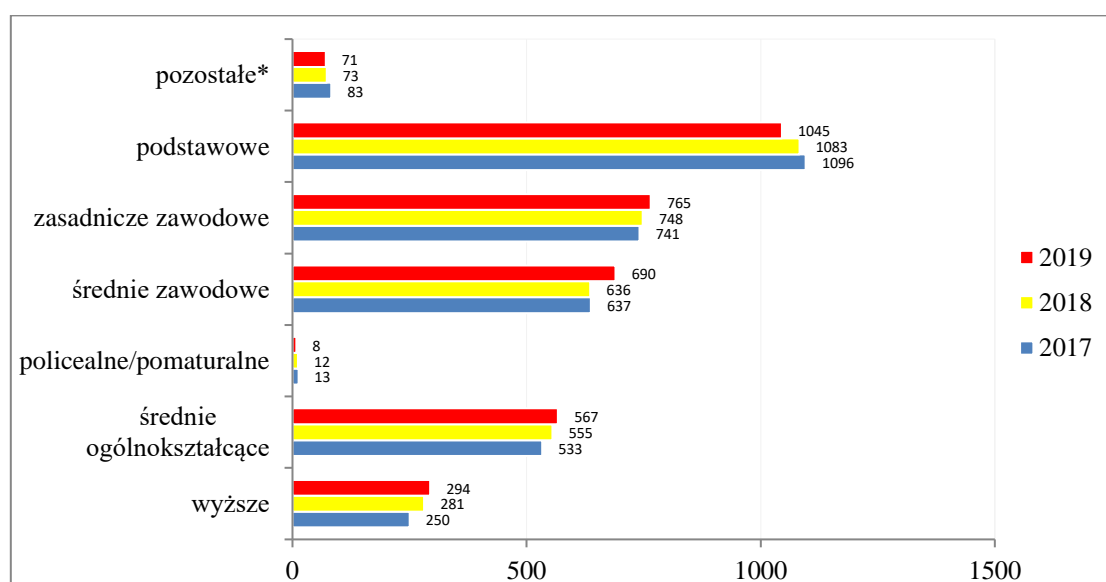
1.2. Seniorzy w pomocy społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR) jest jednostką organizacyjną Miasta Kielce, realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej zarówno gminy, powiatu, jak i zlecone z zakresu administracji rządowej. Świadczenia z pomocy społecznej przyznawane są w 11 rejonach opiekuńczych oraz w Dziale ds. Bezdomności.

Liczba mieszkańców Kielce korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej od kilku lat maleje. W 2017 roku było to 9 719 osób, w 2019 roku o 1 038 osób mniej², czyli 8 681 osób. Tendencji spadkowej nie zauważa się wśród świadczeniobiorców powyżej 60 roku życia. W 2017 roku z pomocy Ośrodka korzystało 3 321 Seniorów, w 2019 roku 3 331.

Zdecydowana większość osób starszych objętych wsparciem legitymowała się wykształceniem podstawowym – 1 096 w 2017 roku, czyli 33% ogółu osób powyżej 60. roku życia korzystających z pomocy społecznej, w 2018 roku było to odpowiednio – 1 083 osoby (32,4%), a w 2019 – 1 045 osób (31,4%); zasadniczym zawodowym legitymowało się: w 2017 roku 741 osób (22,3%), w 2018 roku 748 osób (22,4%), a w 2019 roku 765 osób (23%). Wykształcenie średnie zawodowe posiadało w 2017 roku 637 osób (19,2%), w 2018 roku 636 osób (19%), i w 2019 roku 690 osób (20,1%).

Wykres 1. Liczba osób 60+ korzystających z pomocy MOPR – według wykształcenia na tle ogólnej liczby Seniorów 60+ korzystających z pomocy w latach 2017-2019

*na pozostałe składają się głównie: nieustalony poziom wykształcenia, brak wykształcenia, niepełny poziom wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne - dane MOPR z systemu teleinformatycznego TT-Pomoc

² Dane pochodzące ze Sprawozdań półrocznych i rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach MRPiPS-03 za rok 2017, 2018, 2019.

Tabela 3. Liczba osób w wieku powyżej 60 r. ż. korzystających z pomocy MOPR w latach 2017-2019 według rodzaju gospodarstwa domowego

Wskaźnik	Lata	2017	2018	2019
Osoby samotnie gospodarujące		2 649	2 751	2 808
Osoby w rodzinie		691	634	565

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR z systemu teleinformatycznego TT-Pomoc

Wśród osób powyżej 60 roku życia korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz samotnie gospodarujących w 2017 roku 32% spełniało kryterium dochodowe, w 2018 roku było ich 29,5%, a w 2019 roku 28,4%. Sytuacja materialna Seniorów żyjących w rodzinie jest nieco lepsza – odsetek ubogich wynosił: w 2017 roku – 6%, w 2018 – 4,5%, w 2019 – 3,3%.

Tabela 4. Ogólna liczba klientów pomocy społecznej wraz z liczbą klientów powyżej 60 r.ż. w poszczególnych komórkach organizacyjnych MOPR w latach 2017-2019

Wskaźnik	Lata		2017		2018		2019	
	Liczba Klientów*	Liczba Klientów powyżej 60 r.ż.*	Liczba Klientów	Liczba Klientów powyżej 60 r.ż.	Liczba Klientów	Liczba Klientów powyżej 60 r.ż.	Liczba Klientów	Liczba Klientów powyżej 60 r.ż.
Rejon Opiekuńczy „Białogon”	650	243	530	230	504	237		
Rejon Opiekuńczy „Centrum”	411	181	514	251	609	312		
Rejon Opiekuńczy „Czarnów”	912	286	816	295	714	303		
Rejon Opiekuńczy „Herby”	755	223	691	227	618	240		
Rejon Opiekuńczy „KSM”	1010	390	871	374	824	381		
Rejon Opiekuńczy „Os. Barwinek-Baranówek”	867	248	736	214	682	235		
Rejon Opiekuńczy „Os. Jagiellońskie”	786	272	694	273	682	280		
Rejon Opiekuńczy „Szydłówek”	761	340	728	349	734	374		
Rejon Opiekuńczy „Śródmieście”	971	356	886	351	792	324		
Rejon Opiekuńczy „Uroczysko”	830	355	785	363	713	329		
Rejon Opiekuńczy „Za Torami”	629	237	651	253	636	274		
Dział ds. Bezdomności	540	117	493	121	467	122		

* z uwagi na zmianę granic rejonów opiekuńczych wyszukiwania oparte są na danych znajdujących się w systemie TT POMOC na dzień 2020-11-25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych systemu teleinformatycznego TT-Pomoc

Liczba osób starszych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w poszczególnych rejonach opiekuńczych MOPR w analizowanych latach jest zróżnicowana. Największa grupa Seniorów korzystających ze wsparcia Ośrodka zamieszkiwała na terenie rejonów opiekuńczych: „KSM”, „Uroczysko” i „Śródmieście”. Najmniej osób powyżej 60. roku życia zwróciło się z wnioskiem o pomoc w rejonach opiekuńczych: „Białogon”, „Herby” i „Barwinek-Baranówek”. W analizowanych latach wsparciem objęto także osoby bezdomne w wieku senioralnym. W 2017 roku było to 117 osób, w 2018 roku 121, w 2019 roku – 122.

Tabela 5. Procentowy udział osób starszych na tle ogólnej liczby klientów pomocy społecznej w RO i Dziale ds. Bezdomności w latach 2017-2019

Wskaźnik	Lata			2017			2018			2019		
	Liczba Klientów*	Liczba Klientów osoby powyżej 60 r.ż.*	% udział	Liczba Klientów	Liczba Klientów osoby powyżej 60 r.ż.	% udział	Liczba Klientów	Liczba Klientów osoby powyżej 60 r.ż.	% udział			
Komórki organizacyjne Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach												
Rejon Opiekuńczy „Białogon”	650	243	37,38	530	230	43,40	504	237	47,02			
Rejon Opiekuńczy „Centrum”	411	181	44,04	514	251	48,83	609	312	51,23			
Rejon Opiekuńczy „Czarnów”	912	286	31,36	816	295	36,15	714	303	42,44			
Rejon Opiekuńczy „Herby”	755	223	29,54	691	227	32,85	618	240	38,83			
Rejon Opiekuńczy „KSM”	1010	390	38,61	871	374	42,94	824	381	46,24			
Rejon Opiekuńczy „Os. Barwinek–Baranówek”	867	248	28,60	736	214	29,08	682	235	34,46			
Rejon Opiekuńczy „Os. Jagiellońskie”	786	272	34,61	694	273	39,34	682	280	41,06			
Rejon Opiekuńczy „Szydłówek”	761	340	44,68	728	349	47,94	734	374	50,95			
Rejon Opiekuńczy „Śródmieście”	971	356	36,66	886	351	39,62	792	324	40,91			
Rejon Opiekuńczy „Uroczysko”	830	355	42,77	785	363	46,24	713	329	46,14			
Rejon Opiekuńczy „Za Torami”	629	237	37,68	651	253	38,86	636	274	43,08			
Dział ds. Bezdomności	540	117	21,67	493	121	24,54	467	122	26,12			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu teleinformatycznego TT-Pomoc

Największy udział klientów w wieku senioralnym w ogólnej liczbie osób korzystających z pomocy w 2017 roku odnotowany został w rejonach: „Szydłówek” (44,7%), „Centrum” (44%), i „Uroczysko” (42,8%). W 2018 roku były to te same rejony opiekuńcze, z tym, że największą liczbę Seniorów korzystających z pomocy odnotowano w „Centrum” (48,8%), następnie w rejonie „Szydłówek” (47,9%) i „Uroczysko” (46,2%). W 2019 roku, obok „Centrum” (51,2%) i „Szydłówka” (51%), pojawił się „Białogon” (47%).

Tabela 6. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2017-2019

Wskaźnik		Lata		
		2017	2018	2019
Usługi opiekuńcze	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	1 768	1 821	1 798
	Liczba świadczeń	1 138 021	1 226 615	1 130 201
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	435	404	266
	Liczba świadczeń	68 272	72 564	45 346

Źródło: MRPiPS-03 Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2017, 2018, 2019.

Powyższe dane dotyczą ogólnej liczby osób uprawnionych, które otrzymały w danym roku decyzję o uzyskaniu prawa do świadczenia w postaci usług opiekuńczych. W 2017 roku było to 1 768 osób i 1 138 021 świadczeń, w 2018 roku 1 821 osób i 1 226 615 świadczeń oraz 1 798 osób i 1 138 021 świadczeń w 2019 roku.

Ze świadczenia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych w 2017 roku skorzystało 435 osób, w 2018 roku usługi te przyznano 404 osobom, a 2019 roku 266 osobom. Powyższe dane ilustrują spadek liczby osób uzyskujących świadczenie w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych.

Tabela 7. Liczba osób powyżej 60 roku życia korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2017-2019

Wskaźnik	Lata		
	2017	2018	2019
Liczba osób powyżej 60 roku życia, którym przyznano świadczenia	1 601	1 671	1 734

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu teleinformatycznego TT-Pomoc.

W ostatnich latach wzrasta liczba osób powyżej 60 roku życia, którzy korzystają z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. W 2017 roku było to 1 601 osób,

co stanowiło 72,7% wszystkich osób korzystających z tego rodzaju wsparcia, w 2018 roku było to odpowiednio 1 671 osób (75,1%), w 2019 roku 1 734 osoby (84%).

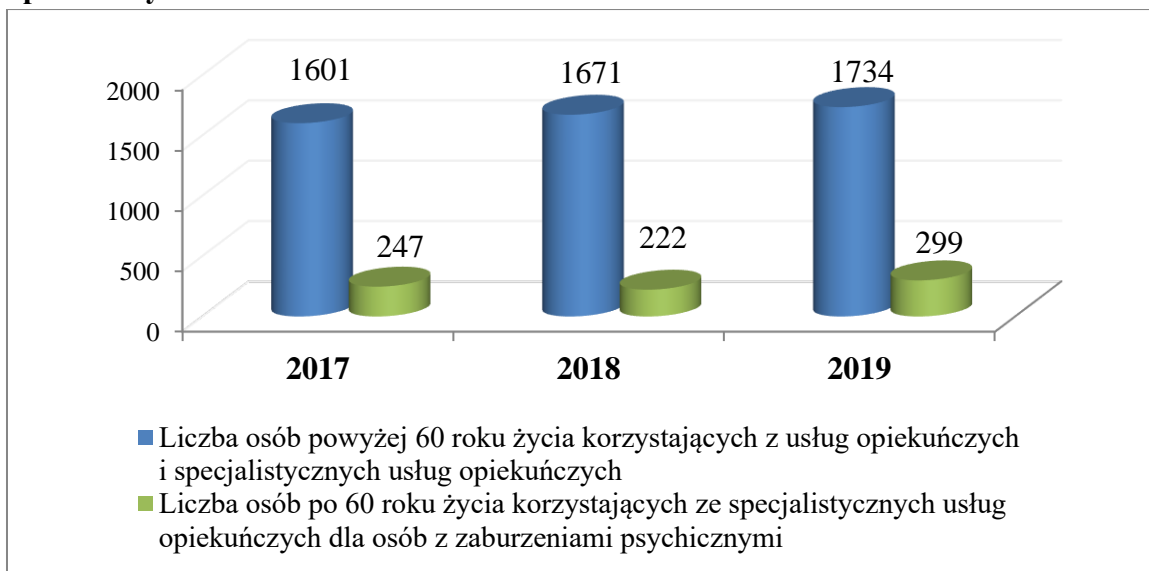
Tabela 8. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, z wyszczególnieniem beneficjentów 60+

Wskaźnik	Lata	2017	2018	2019
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia		391	395	408
Liczba osób po 60 roku życia, którym przyznano decyzją świadczenia		247	222	299

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach za lata 2017, 2018, 2019 oraz opracowanie własne na podstawie danych z systemu teleinformatycznego TT-Pomoc.

W 2019 roku wzrosła liczba klientów pomocy społecznej powyżej 60 roku życia, którzy korzystają ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi i wynosiła 299 co stanowiło 73,3% ogółu korzystających z tego rodzaju wsparcia. W 2018 roku było to odpowiednio 222 osoby (56,2 %), a w 2017 roku 247 osób (63,2%).

Wykres 2. Liczba klientów pomocy społecznej w wieku 60+ korzystających z specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w stosunku do liczby osób 60+ korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2017-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z systemu teleinformatycznego TT-Pomoc

1.3. Elementy diagnozy sytuacji Seniorów

W celu dokładnego przedstawienia sytuacji osób starszych w Kielcach konieczne jest przeprowadzenie badania społecznego, które pozwoli na określenie poziomu życia tej grupy. Badanie powinno dotyczyć sytuacji ekonomicznej i mieszkaniowej osób starszych, stanu zdrowia, aktywności w zakresie edukacji, kultury, sportu i rekreacji.

Potrzeby zawarte w niniejszym dokumencie zostały wskazane przez członków Kieleckiej Rady Seniorów i uczestników klubów seniora. Poniższy opis odnosi się do obszarów problemowych nakreślonych podczas spotkań z Seniorami.

Zdrowie

Mimo, iż w Kielcach funkcjonuje znaczna liczba placówek świadczących usługi zdrowotne, problemem pozostaje długi czas oczekiwania na wizytę i brak lekarzy specjalistów przyjmujących w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. Ta sytuacja często zmusza osoby starsze do korzystania z prywatnych usług zdrowotnych. Ważną kwestią jest wskazywany przez osoby starsze brak poradni geriatrycznych i lekarzy tej specjalności.

Miasto Kielce, z uwagi na zakres swoich kompetencji, nie jest w stanie realizować działań wpływających na poprawę dostępności do opieki zdrowotnej czy tworzenie nowych podmiotów świadczących usługi zdrowotne. Może jedynie lobbować za takimi rozwiązaniami.

Seniorzy zgłosili też potrzebę rozszerzenia realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej (np.: profilaktyka raka piersi, szyjki macicy, raka prostaty, konsultacje podologiczne dla osób 80+). Seniorzy zauważyli wzrastające zapotrzebowanie na miejsca w zakładach opieki długoterminowej.

W mieście wprowadzono system teleopieki, którego zadaniem jest zapewnienie Seniorom bezpieczeństwa w sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu, umożliwiając szybkie wezwanie pomocy. Wielu Seniorów nie korzysta jednak z otrzymanych urządzeń z obawy przed ich uszkodzeniem, zgubieniem lub z powodu trudności w obsłudze. Osoby starsze wskazują też na mały poziom wykorzystania Kopert życia przez służby medyczne.

Działalność społeczna, kulturowa, edukacyjna

Jedynym często miejscem różnorodnych działań aktywizujących są dla osób starszych kluby seniora. Bariera utrudniającą podejmowanie innych aktywności społecznych, kulturowych, edukacyjnych są ograniczone środki finansowe osób starszych, dlatego wskazane jest intensyfikowanie bezpłatnych zajęć edukacyjnych, rekreacyjnych i kulturalnych np.: w klubach seniora czy uniwersytetach III wieku. Seniorzy potrzebują cyklicznych szkoleń z zakresu

obsługi komputera, Internetu, bankowości elektronicznej i e-usług. Do prowadzenia takich zajęć warto zaprosić młodzież, sprzyjać to będzie budowaniu więzi międzypokoleniowych. Przygotować należy harmonogram spotkań Seniorzy-młodzież i określić zadania angażujące obie grupy. W ten sposób Seniorzy będą mogli dzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem, młodzież natomiast zobaczy osoby starsze w aktywnej roli.

Należy podjąć starania o włączenie nowych podmiotów oferujących zniżki i ulgi związane z Ogólnopolską Kartą Seniora, by osoby 60+ będą mogły uczestniczyć w działaniach edukacyjnych, kulturalnych, wydarzeniach rekreacyjnych, korzystać z oferty gastronomicznej i usługowej.

Przestrzeń publiczna

Seniorzy odnoszą się również do publicznej infrastruktury przestrzennej – zauważają niedostateczną liczbę miejsc służących do odpoczynku np.: podczas jazdy na rowerze, spacerów lub spotkań ze znajomymi. Brakuje ławeczek, stoliczków i toalet publicznych. Rozwiązaniem może być stworzenie wspólnie z Seniorami mapy z miejscami wymagającymi zagospodarowania w powyższą małą architekturę.

2. Działania na rzecz Seniorów realizowane w Mieście Kielce

Miasto Kielce od wielu lat koordynuje różnorodne inicjatywy na rzecz poprawy jakości życia osób starszych. Działania te obejmują między innymi: wsparcie społeczne, aktywność edukacyjną, kulturalną, obywatelską, profilaktykę i ochronę zdrowia.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach wdraża działania kierowane do osób starszych wynikające z przepisów aktów prawnych oraz podejmuje szereg innowacji społecznych. Działania na rzecz Seniorów są prowadzone w sposób kompleksowy, polegający nie tylko na wsparciu czy aktywizacji, ale także na partycypacji, dzięki której Seniorzy, stają się współtwórcami polityki społecznej w mieście.

2.1. Wsparcie społeczne

Osoby starsze uzyskują informacje o możliwych formach wsparcia oraz kompleksową pomoc w rejonie opiekuńczym właściwym ze względu na miejsce zamieszkania. Poniżej znajdują się dane teleadresowe komórek organizacyjnych MOPR:

Rejon Opiekuńczy „Białogon”	ul. Kołłątaja 4, II piętro	41 252 41 70
Rejon Opiekuńczy „Barwinek-Baranówek”	ul. Kołłątaja 4, II piętro	41 368 71 59
Rejon Opiekuńczy „Śródmieście”	ul. Kościuszki 25, I piętro	41 368 07 71
Rejon Opiekuńczy „Uroczysko”	ul. Zapolskiej 7	41 331 29 93
Rejon Opiekuńczy „Centrum”	ul. Warszawska 29, III piętro	41 241 80 23
Rejon Opiekuńczy „Szydłówek”	ul. Miodowa 7	41 362 62 65
Rejon Opiekuńczy „KSM”	ul. Wawrzyńskiej 20	41 369 12 79
Rejon Opiekuńczy „Herby”	ul. 1 Maja 196, I piętro	41 346 15 45
Rejon Opiekuńczy „Czarnów”	ul. Piekoszowska 39	41 366 49 05
Rejon Opiekuńczy „Os. Jagiellońskie”	ul. Sienkiewicza 68, I piętro	41 343 16 05
Rejon Opiekuńczy „Za Torami”	ul. 1 Maja 196, I piętro	41 345 52 43
Dział ds. Bezdomności	ul. Mielczarskiego 51	41 345 33 10

Świadczenia pieniężne

Osoby starsze mogą skorzystać z pomocy finansowej udzielanej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Pracownik socjalny przyznaje ją po rozeznaniu sytuacji życiowej oraz w oparciu o obowiązujące kryterium dochodowe. Kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata z uwzględnieniem wyniku badań progu interwencji socjalnej.

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej, którą wydaje się po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego w miejscu zamieszkania Wnioskodawcy.

Kryterium dochodowe wynosi:	
dla osoby samotnie gospodarującej – 701 zł.	
dla osoby w rodzinie – 528 zł.	
Zasilek stały art. 37 ustawy o pomocy społecznej	Przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.
Zasilek okresowy art. 38 ustawy o pomocy społecznej	Przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, jeżeli dochód osoby bądź rodziny jest niższy od obowiązującego kryterium dochodowego.

<p style="text-align: center;">Zasilek celowy art. 39 ustawy o pomocy społecznej</p>	<p>Przysługuje osobie w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, kosztów pogrzebu, jeżeli jej dochód jest niższy od obowiązującego kryterium dochodowego.</p>
<p style="text-align: center;">Specjalny zasilek celowy art. 41 ustawy o pomocy społecznej</p>	<p>Przysługuje w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe</p>

Świadczenia niepieniężne

Osoba starsza, poza korzystaniem ze świadczeń pieniężnych, może ubiegać się o pomoc rzeczową (np. gorący posiłek, niezbędną odzież, elementy wyposażenia mieszkania), usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania określony jest w Uchwale Nr XXIX/560/2020 Rady Miasta Kielce z dnia 18 czerwca 2020 roku.

Pomoc w formie usług opiekuńczych adresowana jest do osób, które z racji wieku, przewlekłej choroby czy ograniczonej sprawności fizycznej nie są w stanie samodzielnie zaspokajać podstawowych potrzeb życiowych. Z pomocy usługowej korzystają:

- osoby obłożnie chore, całkowicie niezdolne do samodzielnego zaspokojenia potrzeb życiowych,
- osoby przewlekle chore z częściową sprawnością ruchową, niezdolne do samodzielnej egzystencji,
- osoby z ograniczoną sprawnością z powodu wieku lub inwalidztwa, w pewnym stopniu zdolne do samodzielnego zaspokojenia potrzeb, lecz wymagające pomocy przy wykonywaniu różnych czynności związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Usługi opiekuńcze dzielą się na 3 rodzaje:

- Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- Specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w 4 obszarach: zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych podopiecznego, opieka higieniczna nad podopiecznym i jego otoczeniem, zabiegi

pielęgnacyjne zalecone przez lekarza oraz zapewnienie, w miarę możliwości, kontaktów podopiecznego z otoczeniem.

W ramach zadań własnych gminy MOPR świadczy również specjalistyczne usługi opiekuńcze w zakresie pielęgnacji jako wspierania procesu leczenia, rehabilitacji fizycznej i usprawniania zaburzonych funkcji organizmu obejmującej: rehabilitację ruchową, terapię logopedyczną, fizykoterapię, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne i terapeutyczno-edukacyjne. Pielęgnacja świadczona jest w formie zabiegów higieniczno-sanitarnych i zabiegów pielęgniarstwa medycznych wynikających ze wskazań zdrowotnych podopiecznych, które nie mogą być realizowane przez pielęgniarki zatrudnione w ramach umów z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Realizowane w ramach zadań własnych gminy specjalistyczne usługi opiekuńcze w zakresie rehabilitacji fizycznej, usprawniania zaburzonych funkcji organizmu, terapii logopedycznej oraz wsparcia psychologiczno-pedagogicznego i terapeutyczno-edukacyjnego stanowią kompleksowe działanie w odniesieniu do osób z ograniczoną sprawnością fizyczną i zaburzeniami mowy, powstałymi na skutek wad wrodzonych, schorzeń organicznych i urazów. Z pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych w zakresie rehabilitacji fizycznej i usprawniania zaburzonych funkcji organizmu korzystały osoby, które po zakończeniu leczenia szpitalnego wymagały dalszego usprawnienia w warunkach domowych oraz pacjenci leczeni specjalistycznie w warunkach domowych.

2.2. Profilaktyka i ochrona zdrowia

Program szczepień przeciw grypie

Od 2013 roku miasto finansuje bezpłatny program szczepień przeciw grypie dla osób od 55. roku życia. W 2017 roku z darmowych szczepień skorzystało 10 088 osób, w 2018 roku - 10 502 osoby i w 2019 roku 9 329 osób. Wykaz placówek i telefonów, pod którymi można uzyskać informacje dotyczące Programu szczepień przeciw grypie znajduje się na stronie Urzędu Miasta http://www.um.kielce.pl/zdrowie_i_pomoc_spoleczna/zdrowie/szczepienia-przeciw-grypie/

Opieka długoterminowa

Zadaniem stacjonarnych zakładów długoterminowej opieki zdrowotnej jest okresowe lub stałe objęcie całodobową pielęgnacją i kontynuacją leczenia osób przewlekle chorych oraz osób, które przebyły leczenie szpitalne, mają ukończony proces diagnozowania, leczenia operacyjnego lub intensywnego leczenia zachowawczego, nie wymagają już dalszej

hospitalizacji, jednak ze względu na stan zdrowia i stopień niepełnosprawności oraz brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w środowisku domowym są niezdolne do samoopieki oraz wymagają kontroli lekarskiej, profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji oraz zapewnienia opieki pielęgniarstwa.

Stacjonarna opieka całodobowa dla niesamodzielnych kielczan świadczona jest w 5 domach pomocy społecznej, które są jednostkami budżetowymi Miasta Kielce oraz jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej prowadzonymi w ramach zadań powiatu o zasięgu ponad gminnym:

- DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych im. Jana Pawła II, ul. Jagiellońska 76 (przeznaczony dla 150 osób),
- DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych im. prof. A. Kępińskiego, ul. Jagiellońska 76 (przeznaczony dla 82 osób),
- DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych im. F. Malskiej, ul. Tarnowska 10 (przeznaczony dla 100 osób),
- DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych im. Jana i Marysieńki Sobieskich, ul. Króla Jana III Sobieskiego 30 (przeznaczony dla 51 osób),
- DPS dla kobiet przewlekle psychicznie chorych im. Św. Brata Alberta, ul. Żeromskiego 4/6 (przeznaczony dla 104 osób),

oraz w Domu Pomocy Społecznej prowadzonym przez Polski Związek Niewidomych (ul. Złota 7) z dotacją przyznaną przez Prezydenta Miasta Kielce.

W 2019 roku DPS-y dysponowały łącznie 530 miejscami, w tym 485 miejsc w domach prowadzonych przez Miasto i 45 w domu prowadzonym przez Polski Związek Niewidomych.

Zakład Pielęgnacyjno–Opiekuńczy w Kielcach (ZPO), ul. Króla Jana III Sobieskiego 30

Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy jest podmiotem leczniczym w formie jednostki budżetowej, która została utworzona na mocy Uchwały Rady Miasta Kielce. Oferta ZPO skierowana jest głównie do osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych, potrzebujących całodobowej opieki pielęgniarstwa oraz zabiegów rehabilitacyjnych. Opiekę pielęgniarstwa mogą tutaj uzyskać również osoby w zaawansowanym wieku cierpiące np. na choroby wieku starczego.

Rolą placówki jest również pomoc w dostosowaniu się do nowej sytuacji niedawnych pacjentów szpitala bez względu na wiek, a u których intensywny proces leczenia został zakończony, ale z różnych powodów np.: samotność, brak odpowiednich warunków domowych, potrzebują pomocy z zakresu pielęgnacji czy rehabilitacji.

Zakład Opiekuńczo–Leczniczy dla Przewlekle Chorych, ul. Wesola 45 – Zgromadzenie niehabitowe *Śługi Jezusa*

Jest to placówka niepubliczna, w której udzielane są całodobowe świadczenia zdrowotne dla kobiet. Zakład świadczy: leczenie, pielęgnację i rehabilitację kobiet przewlekle i obłożnie chorych, które przebyły ostrą fazę leczenia szpitalnego i mają ukończony proces diagnozy, leczenia operacyjnego lub intensywnego leczenia zachowawczego i nie wymagają już hospitalizacji.

Zespół Placówek Opiekuńczo–Leczniczych, ul. Mieszka I 48C – Caritas Diecezji Kieleckiej

Zadaniem placówki jest objęcie całodobową opieką osób, które przeszły fazę leczenia szpitalnego, posiadają znaczne deficyty samoobsługi i wymagają stałego nadzoru lekarskiego, profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji.

Hospicjum stacjonarne im. św. Matki Teresy z Kalkuty ul. Mieszka I 48C – Caritas Diecezji Kieleckiej

Zadaniem Hospicjum jest zapewnienie odpowiedniej jakości życia poprzez łagodzenie bólu fizycznego, psychicznego i duchowego, zapewnienie choremu godnych warunków w ostatnim okresie życia oraz wsparcie rodziny w czasie trwania choroby i pomoc psychologiczna w przeżyciu żałoby.

Teleopieka

Teleopieka jest dodatkową usługą opiekuńczą, wykorzystującą nowoczesne technologie. Jej zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa osób starszych, niepełnosprawnych i chorych pozostających w domach. W sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu umożliwia szybkie wezwanie pomocy, a także monitoring funkcji życiowych.

Miasto Kielce finansuje opaski dla Seniorów.

2.3. Aktywność społeczna, edukacyjna i kulturowa

Kielecka Rada Seniorów

Kielecka Rada Seniorów powołana została na mocy Uchwały Nr XLII/873/2017 Rady Miasta Kielce z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie powołania Kieleckiej Rady Seniorów i nadania jej statutu. Powstała z inicjatywy osób starszych przy wsparciu Przewodniczącego Rady Miasta Kielc i Prezydenta Miasta. Nabór kandydatów do Rady, reprezentujących

środownisko seniorów oraz podmiotów działających na ich rzecz, odbył się w pełni demokratycznie i jawnie. Rada na pierwszym posiedzeniu roboczym wybrała ze swojego grona przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza. Rada Seniorów jest organem opiniodawczym, doradczym i inicjatywnym dla władz miasta.

Członkowie Kieleckiej Rady Seniorów pełnią dyżury dwa razy w tygodniu w biurze przy ul. Kościuszki 25.

Kluby Seniora

W strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach funkcjonuje 11 klubów seniora. Działalność 9 klubów w całości finansowana jest z budżetu miasta, natomiast koszt funkcjonowania 2 klubów Senior + współfinansowana jest ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Wieloletniego „Senior +”.

1. Klub Seniora, ul. Naruszewicza 23,
2. Klub Seniora, ul. Tujowa 2,
3. Klub Seniora, ul. św. St. Kostki 4a,
4. Klub Seniora, ul. Żeromskiego 44 (filia Klubu Seniora, ul. św. St. Kostki 4a),
5. Klub Seniora, ul. Nowaka–Jeziorańskiego 75,
6. Klub Seniora, ul. Hoża 39,
7. Klub Seniora, Al. Legionów 5,
8. Klub Seniora, ul. Urzędnicza 3 (filia Klubu Seniora, Al. Legionów 5),
9. Klub Seniora, ul. Konopnickiej 5,
10. Klub *Senior +*, ul. Krzemionkowa 1,
11. Klub *Senior+*, ul. Warszawska 151.

W 2019 roku z oferty klubów korzystało codziennie około 400 Seniorów.

Na uwagę zasługuje dostępność klubów, które znajdują się na niemal wszystkich osiedlach miasta. Kluby działają od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00. Oferta Klubów skierowana jest do wszystkich osób, które wchodzi w wiek senioralny oraz zakończyły okres aktywności zawodowej. Uczestnictwo w zajęciach klubów seniora jest bezpłatne. Pobyt nie jest objęty rejonizacją, dzięki czemu z oferty mogą korzystać wszyscy zainteresowani Seniorzy z Kielc.

Oferta klubów Seniora obejmuje m.in.:

- zajęcia ruchowe oraz rehabilitację (gimnastyka i aerobik, masaż i ćwiczenie zasad ergonomii życia codziennego, muzykoterapia połączona z aromatoterapią, nordic walking, wycieczki piesze, zajęcia na basenie);

- kursy i zajęcia edukacyjne (obsługa komputera, korzystanie z Internetu, bezpieczeństwo w sieci, nauka języków obcych);
- wycieczki krajoznawcze, historyczne i rekreacyjne;
- zajęcia usprawniające manualnie (rękodzieło artystyczne – nauka różnych technik artystycznych, kącik „Złotej rączki”, nauka szycia na maszynie, pracownia modelarska, ciemnia fotograficzna, pracownia plastyczna).

**Mieszkania chronione wspierane dla osób starszych i niepełnosprawnych:
ul. Kazimierza Wielkiego 35a, ul. Kazimierza Wielkiego 35b, ul. Leszczyńskiej 37,
ul. Jagiellońska 76**

Wsparcie instytucjonalne dla osób starszych Miasto Kielce realizuje nowatorskie działania poprzez tworzenie mieszkań chronionych wspieranych i aktywizujących, których celem jest wspieranie samodzielności i aktywności osób starszych.

Mieszkania chronione wspierane umożliwiają Seniorom samodzielne funkcjonowanie oraz integrację ze środowiskiem lokalnym. Ze względu na niskie koszty eksploatacyjne mieszkań, rozwiązanie to jest bardziej ekonomiczne niż utrzymanie mieszkańca w domu pomocy społecznej. W mieszkaniu chronionym wspieranym mogą zamieszkać osoby, które ukończyły 60 rok życia i oczekują na przyznanie lokalu z zasobów miasta.

W 2019 roku w 90 mieszkaniach przebywało łącznie 100 osób.

Lokale aktywizujące, ul. Jagiellońska 76

Lokale przeznaczone są dla osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu, lecz nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostki opieki całodobowej.

W 2019 roku w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Jagiellońskiej 76 (III piętro) funkcjonowało 20 lokali aktywizujących, w których mieszkało 27 osób starszych i niepełnosprawnych.

Kielecki Wolontariat 60+

Miejskie działania wolontariackie prowadzi Dział ds. Dialogu Obywatelskiego. Wsparcie oferowane przez wolontariuszy polega głównie na dotrzymywaniu towarzystwa, rozmowach, a także na drobnej pomocy, tj. robienie zakupów, załatwianie spraw urzędowych, przygotowanie posiłku itp. W 2019 roku pomocą wolontaryjną objęto 15 osób starszych i samotnych, w 2018 roku 4 osoby, a w 2017 roku 39 osoby.

Uniwersytet III Wieku

Na terenie miasta działają 3 tego rodzaju instytucje:

- Świętokrzyski Uniwersytet III Wieku
- Kielecki Uniwersytet III Wieku „Ponad czasem”,
- Uniwersytet Otwarty Politechniki Świętokrzyskiej.

Celem uniwersytetów jest upowszechnianie inicjatyw edukacyjnych, aktywizacja intelektualna, psychiczna, społeczna i fizyczna osób starszych, poszerzanie wiedzy i umiejętności seniorów, ułatwianie kontaktów z instytucjami takimi jak: służba zdrowia, ośrodki kultury, ośrodki rehabilitacyjne i innymi, angażowanie słuchaczy w aktywność na rzecz otaczającego ich środowiska, podtrzymywanie więzi społecznych i komunikacji międzyludzkiej wśród seniorów.

Taksówka dla seniora

W Kielcach od 2018 roku realizowany jest program *Taksówka dla seniora*, dzięki któremu osoby samotne po 70. roku życia spełniające kryterium dochodowe mogą skorzystać z dwóch bezpłatnych przejazdów w miesiącu na terenie Kielc do urzędu, lekarza lub na cmentarz, na którym pochowani są jego bliscy.

Ogólnopolska Karta Seniora

Od 6 czerwca 2018 roku w Kielcach wydawana jest Ogólnopolska Karta Seniora³. Po Kartę mogą się zgłosić osoby mieszkające na terenie miasta Kielce, które ukończyły 60. rok życia. Karta pozwala na skorzystanie ze zniżek i ulg w wybranych kieleckich przedsiębiorstwach oraz w miejskich jednostkach organizacyjnych. W 2019 roku 37 kieleckich firm oraz 11 miejskich jednostek organizacyjnych honorowało Kartę Seniora.

Nieodpłatna pomoc prawna

Osoby, które nie są w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej mogą skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W celu skorzystania z pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego należy umówić się telefonicznie pod numerem telefonu 41 367 67 03 od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00 – 15:00 oraz złożyć odpowiednie oświadczenie. W Kielcach funkcjonują punkty nieodpłatnej pomocy

³ Uchwała nr LVI/1263/2018 Rady Miasta Kielce z dnia 17 maja 2018 r. w sprawie wprowadzenia samorządowego programu „Ogólnopolska Karta Seniora – edycja „Miasta Kielce”

prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego przy ulicach: Rynek 1, Strycharska 6, Młoda 28 oraz Nowaka–Jeziorańskiego 65.

Z nieodpłatnych porad prawnych mieszkańcy Kielc mogą skorzystać również w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie przy ul. Studziennej 2, w poniedziałki i czwartki w godzinach 16.00 – 18.30.

Międzynarodowe Targi Seniora

W dniach 10–12 października 2019 roku odbyły Międzynarodowe Targi Seniora pod hasłem *60+ to nie wiek. To styl życia*. W trakcie targów odbyło się wiele konferencji i paneli dyskusyjnych, w których wzięli udział przedstawiciele świata nauki, administracji rządowej i samorządowej, służb mundurowych z Kielc, a także organizacji pozarządowych realizujących zadania w zakresie pomocy osobom starszym.

3. Analiza SWOT systemu wsparcia osób starszych

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none">1. Realizacja Kieleckiego Programu Senioralnego na lata 2018-2022 „Seniorzy aktywni dla Kielce – Kielce przyjazne seniorom”.2. Powołanie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego dla osób powyżej 60. r.ż.3. Działalność Kieleckiej Rady Seniorów.4. Funkcjonowanie strony internetowej http://www.seniorzy-kielce.eu/5. Program bezpłatnych szczepień przeciwko grypie dla osób powyżej 55. r.ż.6. Realizacja programów związanych z bezpieczeństwem zdrowotnym seniora (teleopieka, „Koperta życia”).7. Implementacja rządowych programów związanych z sytuacją pandemii (Wspieraj Seniora Solidarnościowy Korpus Wsparcia).8. Działalność trzech Uniwersytetów Trzeciego Wieku.9. Wdrożenie bezpłatnego programu wspierającego mobilność i samodzielność seniora, „Taksówka dla seniora”.10. Realizacja „Ogólnopolskiej Karty Seniora – edycja „Miasta Kielce”.11. Działalność sieci klubów seniora oraz strony internetowej klubów.12. Działalność klubów Senior +.13. Funkcjonowanie mieszkań chronionych wspieranych oraz lokali aktywizujących.14. Istnienie sieci placówek opieki długoterminowej.15. Świadczenie usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych realizowane w zakresie podstawowym jak i ponadpodstawowym – o jasno określonym standardzie i procedurze przyznawania.16. Dostępność oferty aktywizacji seniorów, w tym edukacyjnej (kompetencje cyfrowe), zdrowotnej, sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej.17. Wykwalifikowana kadra służb pomocy społecznej.	<ol style="list-style-type: none">1. Bariery architektoniczne utrudniające sprawne poruszanie się po mieście osób starszych.2. Ograniczone możliwości dotarcia informacyjnego do większości seniorów.3. Niski poziom kompetencji cyfrowych osób starszych.

<p>18. Bezpłatny transport miejski dla osób powyżej 70. r.ż. oraz z 50% ulgą dla posiadaczy Ogólnopolskiej Karty Seniora.</p> <p>19. Promowanie inicjatyw związanych ze wsparciem i zaspokajaniem potrzeb seniorów, w tym zorganizowanie Międzynarodowych Targów Seniora.</p>	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na aktywizację Seniorów. 2. Funkcjonowanie sieci organizacji pozarządowych oraz prywatnych agencji realizujących usługi dla osób starszych. 3. Wdrożenie ogólnopolskiego programu Domowej Opieki Medycznej. 4. Poprawa kondycji zdrowotnej seniorów i wydłużający się okres ich aktywności. 5. Prowadzenie ogólnopolskiej polityki senioralnej, w tym realizacji Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020. 6. Wsparcie finansowe seniorów na mocy ustawy o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów. 7. Realizacja rządowego projektu zapewniającego bezpłatny dostęp do leków dla osób powyżej 75. roku życia. 8. Wzrost aktywności społecznej osób starszych oraz poziomu świadomości społecznej na temat starzenia się i zdrowego stylu życia. 9. Zaangażowanie mediów w problematykę senioralną – eksponowanie tematyki starzenia się w życiu publicznym. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematyczny wzrost liczby osób w wieku senioralnym wymagających wsparcia, pomocy i opieki. 2. Długi czas oczekiwania do lekarzy specjalistów. 3. Niewystarczający dostęp do usług rehabilitacyjnych. 4. Osłabienie więzi międzypokoleniowych i zmieniający się model rodziny, powodujący poczucie osamotnienia seniorów oraz zwiększone zapotrzebowanie na opiekę ze strony instytucji. 5. Trudności w dostępie do lekarzy (w tym specjalistów) z powodu m.in. długich terminów oczekiwania. 6. Zbyt mała liczba programów profilaktyki zdrowia finansowanych ze środków publicznych dla osób starszych. 7. Pasywna postawa osób starszych powielających stereotypy dotyczących wieku. 8. Ubożenie osób starszych.

1. Misja i cele Kieleckiego Programu Senioralnego

Misja: „Seniorzy aktywni dla Kielc - Kielce przyjazne seniorom”.

4.1. Cel 1. „Profilaktyka i ochrona zdrowia – utrzymanie samodzielności Seniorów”

Działanie	Wskaźniki
Podnoszenie jakości i dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, świadczonych w miejscu zamieszkania	Liczba osób po 60. roku życia korzystających z usług opiekuńczych
	Liczba osób po 60. roku życia korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych
	Liczba osób po 60. roku życia korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Utrzymanie standardów usług w placówkach zapewniających opiekę całodobową	Liczba miejsc w domach pomocy społecznej
	Liczba osób po 60. roku życia przebywających w domach pomocy społecznej
Rozwój infrastruktury opieki długoterminowej	Liczba osób po 60. roku życia przebywających w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych
	Liczba osób po 60. roku życia przebywających w zakładach opiekuńczo-leczniczych
Rozwój opieki paliatywnej/hospicyjnej	Liczba osób po 60. roku życia przebywających w hospicjach
Upowszechnienie wiedzy na temat obsługi sprzętu i zalet korzystania z systemu teleopieki	Liczba osób przeszkolonych w zakresie zasad korzystania z systemu teleopieki
	Liczba osób korzystających z systemu teleopieki
Upowszechnienie informacji o programie Koperta życia	Liczba działań informujących różne grupy społeczne w tym służby medyczne o Kopercie życia
	Liczba osób, które otrzymały Kopertę życia
Rozszerzenie, w miarę możliwości finansowych, realizowanych programów polityki zdrowotnej	Liczba programów polityki zdrowotnej finansowanych przez Gminę Kielce
	Liczba osób, które skorzystały z programów polityki zdrowotnej finansowanych przez Gminę Kielce
Prowadzenie /wspieranie edukacji na temat zdrowego stylu życia, ochrony i profilaktyki zdrowia	Cykl artykułów/filmów (np.: prawidłowe żywienie, aktywność fizyczna, profilaktyka chorób wieku starszego, zdrowie psychiczne) zamieszczonych co miesiąc na stronie internetowej www.kielce-seniorzy.eu
	Liczba spotkań o tematyce prozdrowotnej prowadzonych przez specjalistów
	Liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach na temat zdrowego stylu życia, ochrony i profilaktyki zdrowia

Realizatorzy działań w ramach Celu 1:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie:
 - Dział Usług
 - Dział ds. Instytucjonalnej Pomocy Osobom Starszym
 - Kluby Seniora
2. Urząd Miasta:
 - Wydział Edukacji, Kultury i Sportu
3. Domy Pomocy Społecznej
4. Kielecka Rada Seniorów

4.2.Cel 2. „Zwiększenie aktywności kulturowej, edukacyjnej i społecznej osób starszych”

Działanie	Wskaźniki
Dostosowywanie oferty ośrodków wsparcia dziennego do potrzeb sygnalizowanych przez seniorów	Przeprowadzenie badania potrzeb uczestników ośrodków wsparcia dziennego
	Liczba osób, które wypełniły ankietę badającą potrzeby
Upowszechnianie informacji o usługach świadczonych na rzecz osób starszych przez instytucje i organizacje na terenie miasta	Opracowanie Informatora dla Seniora
	Uruchomienie strony internetowej przeznaczonej dla Kieleckiej Rady Seniorów www.radaseniorow.kielce.eu
Wzmocnienie integracji międzypokoleniowej	Liczba inicjatyw o charakterze międzypokoleniowym
	Organizacja zajęć informacyjno-edukacyjnych dla młodzieży dotyczących problemów i potrzeb osób starszych
Rozwój idei wolontariatu	Liczba wolontariuszy działających na rzecz osób starszych
	Liczba osób starszych zaangażowanych w działania wolontariackie
Realizacja programów zapobiegania wykluczeniu cyfrowemu (obsługa komputera, korzystanie z Internetu i bankowości elektronicznej)	Liczba zorganizowanych szkoleń
	Liczba osób, które ukończyły szkolenie
Zwiększanie dostępności i dostosowywanie oferty kulturowej do potrzeb seniorów/promowanie twórczości artystycznej Seniorów	Liczba inicjatyw promujących twórczość artystyczną Seniorów (festiwale, przeglądy, wystawy, kino letnie, itd.)
	Liczba placówek posiadająca ofertę kulturową dla seniorów

Promowanie aktywności turystycznej i sportowo-rekreacyjnej Seniorów	Liczba inicjatyw turystycznych, sportowo-rekreacyjnych aktywizujących osoby starsze (m.in. turnieje, olimpiady, zawody, rajdy)
	Liczba placówek oferujących zajęcia sportowe i rekreacyjne dla Seniorów
Rozwój infrastruktury mieszkaniowej dedykowanej osobom Starszym	Liczba miejsc w mieszkaniach chronionych wspieranych
	Liczba miejsc w lokalach aktywizujących
Rozwój placówek wsparcia dziennego przeznaczonych dla osób starszych	Liczba klubów seniora
	Liczba osób korzystających z oferty klubów

Realizatorzy Działań w ramach Celu 2:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie:
 - Dział Spraw Organizacyjnych
 - Dział ds. Dialogu Obywatelskiego
 - Dział Usług
 - Kluby Seniora
2. Miejskie instytucje kultury i sportu:
 - Kieleckie Centrum Kultury
 - Dom Kultury "Zameczek"
 - Miejska Biblioteka Publiczna
 - Biuro Wystaw Artystycznych
 - Dom Środowisk Twórczych "Pałac Tomasza Zielińskiego"
 - Kielecki Teatr Tańca
 - Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
3. Kielecka Rada Seniorów

4.3. Cel 3. „Dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób starszych”

Działanie	Wskaźniki
Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji obywatelskiej Seniorów	Wspieranie działalności Kieleckiej Rady Seniorów
	Utworzenie bazy organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych
Tworzenie przestrzeni publicznej i usługowej przyjaznej seniorom	Ustalenie zasad i coroczne organizowanie konkursu „Miejsce przyjazne seniorom”
	Liczba wydanych certyfikatów „Miejsce przyjazne seniorom”

	Stworzenie mapy miejsc przyjaznych seniorom
	Opracowanie z udziałem Seniorów mapy barier architektonicznych w mieście
	Liczba i rodzaj usuniętych barier
Upowszechnianie Ogólnopolskiej Karty Seniora	Liczba wydanych Ogólnopolskich Kart Seniora
	Liczba podmiotów prywatnych honorujących Ogólnopolską Kartę Seniora
	Liczba miejskich instytucji kultury oraz miejskich jednostek organizacyjnych honorujących Ogólnopolską Kartę Seniora
Rozwój projektu Taxi dla seniora	Liczba osób korzystających z taksówki dla seniora

Realizatorzy działań w ramach Celu 3:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie:
 - Dział Spraw Organizacyjnych
2. Urząd Miasta
 - Wydział Przedsiębiorczości i Komunikacji Społecznej
 - Wydział Urbanistyki i Architektury
3. Kielecka Rada Seniorów

4.4. Cel 4. „Wzrost świadomości osób starszych na temat bezpieczeństwa”

Działanie	Wskaźniki
Rozwój i wspieranie poradnictwa prawnego i obywatelskiego	Liczba punktów gdzie udzielane są nieodpłatne porady prawne
	Liczba osób powyżej 60. roku życia, które skorzystały z nieodpłatnych porad prawnych
	Liczba punktów gdzie udzielane jest nieodpłatne poradnictwo obywatelskie
	Liczba osób powyżej 60. roku życia, które skorzystały z nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego
Propagowanie wiedzy dotyczącej rozpowszechnienia wiadomości z zakresu bezpieczeństwa w handlu, a w szczególności bezpieczeństwo zawierania umów, podawania danych wrażliwych	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych
	Liczba przeprowadzonych warsztatów w ośrodkach wsparcia dziennego (np. klubach seniora)

Wzrost świadomości i wiedzy osób starszych na temat unikania oszustw dokonywanych w miejscu zamieszkania, środkach transportu, przez telefon i w cyberprzestrzeni	Liczba zorganizowanych spotkań z przedstawicielami służb mundurowych
	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach z przedstawicielami służb mundurowych

Realizatorzy działań w ramach Celu 4:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie:
 - Dział Spraw Organizacyjnych
 - Kluby Seniora
2. Urząd Miasta
 - Wydział Przedsiębiorczości i Komunikacji Społecznej
3. Miejski Rzecznik Konsumentów
4. Kielecka Rada Seniorów

Do wskazanych w powyższych Celach realizatorów działań, w trakcie realizacji Kieleckiego Programu Senioralnego, mogą dołączyć inne podmioty świadczące wsparcie na rzecz osób starszych.

5. Finansowanie, monitorowanie realizacji i ewaluacja Programu.

Program będzie finansowany ze środków własnych pochodzących z budżetu Miasta Kielce, z budżetu państwa, środków własnych organizacji pozarządowych, fundacji i innych podmiotów, w tym partnerów biznesowych, środków Unii Europejskiej. Skala finansowa działań zależeć będzie od aktualnych możliwości budżetowych Miasta Kielce.

Prezydent Miasta Kielce w drodze zarządzenia powoła Zespół Monitorujący i wskaże Koordynatora Zespołu. W skład Zespołu Monitorującego wejdą przedstawiciele właściwych merytorycznie wydziałów, miejskich jednostek organizacyjnych oraz przedstawiciel Kieleckiej Rady Seniorów. Zadaniem Zespołu będzie:

- opracowanie harmonogramu realizacji działań w kolejnych dwóch latach,
- monitorowanie wdrażania Programu,
- coroczna ocena postępów w realizacji Programu przygotowana w formie sprawozdania przedstawianego Prezydentowi Miasta Kielce; dokument powinien się składać z części: diagnostycznej zawierającej uaktualnione dane dotyczące sytuacji seniorów, raportującej przedstawiającej poziom realizacji zawartych w Programie celów, zgodnie z ustalonymi wskaźnikami oraz podsumowującej, w której umieszczone zostaną

wnioski z realizacji Programu, ewentualnie uzasadnienie potrzeby wprowadzenia dodatkowych celów lub wskaźników do istniejących celów.

Po zakończeniu realizacji Programu Zespół Monitorujący dokona ewaluacji końcowej. Struktura dokumentu powinna zawierać: ocenę stopnia realizacji zaplanowanych celów, ocenę skuteczności podjętych działań oraz bariery napotkane przy ich realizacji, rekomendację kierunków polityki senioralnej do nowego programu.